

2.Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinlikleri: Yazmayı nasıl öğretiyoruz?¹

Fidan GEÇİCİ²

APA: Geçici, F. (2022). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinlikleri: Yazmayı nasıl öğretiyoruz?. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 15-35. DOI: 10.29000/rumelide.1146483.

Öz

Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde, farklı seviyelerde yazma becerisinin hangi aşamalarına göre etkinliklere yer verildiğini ve yazma etkinliklerinde yazma süreciyle ilgili uygulamaların neler olduğunu belirlemektir. Bu doğrultuda, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitaplarının bütün seviyelerindeki (A1-A2, B1-B2 ve C1) kitaplarda yer alan yazma etkinlikleri doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada kitaplardaki yazma etkinlikleri iki ana tema açısından analiz edilmiştir: Temalardan birincisi, yazma etkinliklerinin farklı seviyelerde yazma becerisinin hangi aşamalarına göre (kelime, cümle, paragraf, metin) düzenlendiğidir. İkincisi ise yazma etkinliklerinde farklı seviyelerde aşamalara göre yazma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamaların neler olduğudur. Verilerin kodlanması için araştırmacı tarafından her bir seviye için bir kodlama formu oluşturulmuştur. Her düzeydeki kitap için hazırlanan forma etkinlik numarası ve sayfa numarası, etkinliğin hangi aşamaya yönelik olduğu, metin oluşturma süreciyle ilgili uygulamanın ne olduğu ayrı ayrı kaydedilmiştir. Araştırma sonucunda, A1 seviyesinde kelime, cümle ve paragraf yazma etkinliklerinin olduğu ve metin yazma etkinliklerine yer verilmediği; A2 seviyesinde ise bütün aşamalara göre etkinliklerin düzenlendiği görülmüştür. B1 seviyesinde cümle, paragraf ve metin yazma, B2 seviyesinde ise kelime, paragraf ve metin yazma etkinliklerinin düzenlendiği görülmüştür. C1 seviyesindeki etkinliklerin tamamı metin yazma çalışmasıdır. Yazma süreciyle ilgili olarak farklı seviyelerde çeşitli yazma aşamaları ya da boyutlarıyla ilgili yönlendirici uygulamalara yer verildiği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yazma becerisi, ders kitapları, yazma etkinlikleri

Writing activities in Turkish teaching course books for foreigners: How do we teach writing?

Abstract

The aim of this research was to determine according to which stages of writing skills activities are included at different levels and what the practices related to the writing process are in writing activities in Turkish teaching textbooks for foreigners. In this direction, the writing activities in the New Istanbul Turkish for International Students Course Book at all levels (A1-A2, B1-B2, and C1) were examined through the document analysis method. Writing activities in the books were analyzed in terms of two main themes: The first theme was according to which stages of the writing skill (word,

1 Bu makale 14-15 Mayıs 2022 tarihinde düzenlenen IV. Uluslararası Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumu'nda sunulan bildirimin genişletilmiş halidir.

2 Arş. Gör. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Afyonkarahisar, Türkiye), fidanugur.15@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3336-4914 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 21.06.2022-kabul tarihi: 20.07.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1146483]

sentence, paragraph, and text) the writing activities were organized at different levels. The second theme was what the practices are for organizing the writing process according to the stages at different levels in writing activities. A coding form was created for each level by the researcher for coding the data. The activity number and page number, the stage of the activity, and the application related to the text creation process were recorded separately on the form prepared for the book at each level. As a result of the research, it was seen that there are word, sentence and paragraph writing activities at A1 level and that there were no writing activities at the text level. At the A2 level, it was seen that the activities were organized according to all stages. It was seen that there are sentence, paragraph and, text writing activities at B1 level and there are word, paragraph, and text writing activities at B2 level. All of the activities at the C1 level were at the text writing. Regarding the writing process, it was seen that there were guiding practices related to various writing stages or dimensions at different levels.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, writing skill, course books, writing activities

Giriş

Yazma becerisi, eğitim öğretim ortamlarında programlı ve aşamalı olarak gelişen bir beceridir. Fidalgo vd.'ne (2017, s. 4) göre yazma akademik başarıda, bireyin mesleki ve sosyal gelişiminde kilit bir rol oynar. Yazarlara göre, akademik düzeyde öğrenciler, farklı eğitim seviyelerinde çeşitli içerik alanlarındaki yazılı görevlerin çoklu taleplerini yerine getirmek zorundadır. Ayrıca yazma, sınavlarda öğrenilenleri göstermek için veya yeni içerikler öğrenmek için bir araçtır.

Yazma becerisi sadece akademik ihtiyaçlar için değil, bilgi çağının toplumsal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmek için de gerekli bir beceridir. Modern toplumda birey haberleşme, bilgi alma, bilgi verme ve bilgi üretme gibi birçok ihtiyacı yazma becerisi sayesinde karşılar. Nitekim McCutchen (2008) de yazmayı “iletişimsel bir eylem olarak yazar ve hedef kitle arasındaki sosyal olay” olarak değerlendirir. Doğan (2020, s. 327) insanın hem eğitim hem de günlük hayatında önemli bir yere sahip olan yazma becerisinin öğrencilere kazandırılması sürecinde geçmişten günümüze sıkıntılar yaşandığını, bu konuda her kademedeki öğrenciler başta olmak üzere iş hayatındaki insanların da ciddi eksikliklerinin bulunduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda yazma becerisinin bütün eğitim kademelerinde sistemli olarak geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkar.

Yazma becerisi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde de aşamalı ve programlı bir şekilde geliştirilmeye çalışılır. “Yazma becerisi, yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde “dil bilgisi kurallarının kullanımı, şekil bilgisi ve cümle bilgisi farkındalığı, söz varlığı düzeyi” vb. ölçütleri dayanak alarak gelişim gösterir” (Baş ve Turhan, 2017, s. 1233). Bu ölçütlere hazırlık, taslak oluşturma, geliştirme, düzeltme, paylaşma gibi yazma aşamalarını uygulama ile metin organizasyonu, türe uygun yazma ve metinsellik ölçütlerini karşılayacak nitelikte bir metin oluşturma becerilerini de eklemek gerekir. Bu becerilerin geliştirilmesi için de öğrencilere uygun materyaller sunmak önemlidir.

Öğrencilere sunulacak materyallerin başında ders kitapları gelir (Gün vd., 2014; Karababa ve Üstünsoy Taşkın, 2012; Tiryaki ve Bilgili, 2020; Yılmaz, 2014). Ders kitapları çeşitli becerilerin geliştirilmesinde önemli araçlardır. Nitekim, Şimşek ve Erdem (2021, s.268) de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen ve öğrenciler açısından en çok kullanılan aracın ders kitapları ve yardımcı kitaplar olduğunu belirtir. Eğitim öğretim ortamlarında ders kitapları hem öğrenciler hem öğretmenler için rehber konumundadır (Tanrıverdi ve Tüm, 2016; Şimşek ve Erdem, 2021). Ders kitapları; öğrencilerin

becerilerini geliştirmede uygun etkinlikler ve metinler sunması (Tiryaki ve Bilgili, 2020), öğrenciler için kolay ulaşılabilir olması ve öğrenci seviyesine uygunluğu, görsel yönü, ölçme- değerlendirme yapma imkânı, bilgi sunma ve bilgiye yönelmesi (Göçer, 2007), kültür aktarımını sağlaması (Gün vd., 2014), öğrenme alanlarının tamamına yönelik içerik sunması (Kalaycı ve Durukan, 2019) gibi özellikleri ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de önemli bir yer tutar. Ders kitapları, pek çok bilgi ve beceriyle birlikte yazma becerisinin geliştirilmesinde de önemli materyallerdir. Çünkü diğer becerilerde olduğu gibi yazma çalışmalarının yürütülmesinde de ders kitapları yönlendirici konumdadır. Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi önem kazanır.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesine yönelik çeşitli çalışmaların yapıldığı görölmektedir. Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmada Yedi İklim Türkçe kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri farklı yazma yaklaşımları açısından değerlendirilmiştir. Tiryaki ve Bilgili (2020) tarafından yapılan araştırmada ise İstanbul ve Yedi İklim C1 düzeyindeki ders kitaplarının tür odaklı yazma yaklaşımına uygunluk bağlamında karşılaştırılması amaçlanmıştır. Ekinci (2020) tarafından yapılan araştırmada ise Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 1 iğerisindeki yazma etkinliklerinin diğer beceri etkinliklerine göre sayılarını ve oranlarını bulmak; kitapta yer alan yazma etkinliklerinin ünitelere göre dağılımını saptamak ve bu etkinliklerde hangi yazma yöntemlerinin kullanıldığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Öncül (2020) tarafından yapılan araştırmada ise İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1-A2, Yedi İklim Yabancılar için Türkçe 1 ve Yeni Hitit Türkçe A1-A2 ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni başlangıç seviyesi yazma becerisi kazanımlarına uygunluğu, etkinliklerde Türk kültürüne ait unsurlara, görsellere yer verilip verilmediği ve içerik olarak buldukları konuya uygunluğu incelenmiştir. Yılmaz (2014) tarafından yapılan araştırmada Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 2 yazma etkinliklerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin kazandırılmasındaki yeterlik ve eksiklerini saptamak amacıyla kitaptaki yazma etkinliklerinde hangi yazma yöntemlerinin ve etkinliklerinin kullanıldığını incelenmiştir. Tanrıverdi ve Tüm (2016) tarafından yapılan araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit 2 ve İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti'ndeki özgün yazma etkinliklerini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yazma etkinliklerinin diğer beceri etkinliklerine oranı, yazma becerisi alanında hangi yöntemlerin kullanıldığını ve iki kitaptaki özgün yazma etkinliklerinin dağılımının nasıl olduğu incelenmiştir. Yazma becerisinin süreç gerektiren bir beceri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, mevcut araştırmalarda yazma becerisinin farklı aşamalarını ve yazma süreçlerini değerlendirmeye yönelik çalışmaların olmadığını dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde, farklı seviyelerde yazma becerisinin hangi aşamalarına göre etkinliklere yer verildiğini ve yazma etkinliklerinde yazma süreciyle ilgili uygulamaların neler olduğunu belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yazma etkinlikleri, farklı seviyelerde (A1-A2, B1-B2 ve C1) yazma becerisinin hangi aşamalarına göre (kelime, cümle, paragraf, metin) düzenlenmiştir?
2. Yazma etkinliklerinde, farklı seviyelerde (A1-A2, B1-B2 ve C1) aşamalara göre yazma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamalar nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde, farklı seviyelerde yazma becerisinin hangi aşamalarına göre etkinliklere yer verildiğini ve yazma etkinliklerinde yazma süreciyle ilgili uygulamaların neler olduğunu belirlemek amaçlandığından doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizinde araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizi yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda araştırmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitapları (A1-A2, B1-B2 ve C1 seviyelerinde) analiz edilmiştir.

Veri Kaynağı

Bu çalışmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitapları (A1-A2, B1-B2 ve C1 seviyeleri) veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Her bir seviye için ayrı ayrı hazırlanan 5 ders kitabı veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Seviyeler için hazırlanan çalışma kitapları araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin kodlanması için araştırmacı tarafından her bir seviye için bir kodlama formu oluşturulmuştur. Her seviyedeki kitap için hazırlanan forma etkinlik numarası ve sayfa numarası, etkinliğin hangi aşamaya yönelik olduğu, yazma sürecinin düzenlenmesiyle ilgili uygulamanın ne olduğu ayrı ayrı kaydedilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, kitaplardaki yazma etkinlikleri, araştırmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda iki ana temada kaydedilmiştir: Bunlardan birincisi etkinliklerin yazma becerisinin hangi aşamasına (kelime, cümle, paragraf, metin) göre düzenlendiğidir. İkincisi ise yazma etkinliklerinde farklı seviyelerde aşamalara göre yazma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamaların neler olduğudur. Veriler forma kaydedilirken şu hususlar da dikkate alınmıştır:

- Forma kaydedilen etkinlikler kitapların “yazma” başlığı altında yer alan etkinliklerdir.
- Yazma başlığı altındaki bir etkinliğin aynı başlık altındaki ikinci etkinliğe hazırlık amacıyla kullanıldığı, yazma süreci içermeyen etkinlikler ayrı ayrı değerlendirilmeden iki çalışma tek etkinlik olarak kaydedilmiştir. Eğer etkinlik yazma içeriyorsa ayrı bir çalışma olarak değerlendirilmiştir.
- Bir konunun bir yönüyle ilgili olan etkinlikler, diyalog türünde etkinlikler paragraf yazma çalışması olarak ele alınmıştır.
- Verilen taslakta kapsamlı bir içerik isteniyorsa, bu çalışmalarda metin oluşturulması bekleneceğinden bu etkinlikler metin yazma çalışması olarak değerlendirilmiştir.
- Yazım hatasını düzeltme ile ilgili etkinlikler yazma sürecindeki uygulama ile birlikte değerlendirilmiş, ayrıca kodlanmamıştır.

Belirlenen hususlar da göz önüne alınarak yapılan kodlamalar, her bir seviye için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Etkinliklerin yazma becerisinin hangi aşamasına göre düzenlendiği ile ilgili frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Yazma etkinliklerinde farklı seviyelerde aşamalara göre yazma sürecinin

düzenlenmesine yönelik uygulamaların neler olduğu ile ilgili de ayrıntılı kodlamalar yapılarak bu kodların da frekans değerleri belirlenmiştir.

Kodlama güvenilirliğinin sağlanması için kodlar araştırmacı tarafından farklı zamanlarda tekrar gözden geçirilerek ikinci kez kodlama yapılmıştır. Güvenirlik katsayısı Miles ve Huberman'ın (1994) Güvenirlik= Görüş birliği/(toplam görüş birliği+görüş ayrılığı) formülü ile hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda güvenirlik oranı yüzde 0,85 bulunmuştur. Bu oran kodlamanın güvenilir olduğunu göstermektedir. Ayrıca değişmesi gereken kodlar, belirlenen kodlama ölçütleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmiş ve diğer kodlamalardaki standartlara uygun olarak düzenlenmiştir.

Bulgular

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Birinci araştırma sorusu “Yazma etkinlikleri farklı seviyelerde (A1-A2, B1-B2 ve C1) yazma becerisinin hangi aşamalarına göre (kelime, cümle, paragraf, metin) düzenlenmiştir?” şeklinde belirlenmiştir. Farklı seviyelerde aşamalara yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur:

Tablo 1: Seviyelere Göre Yazma Aşamalarının Dağılımlına Yönelik Betimsel İstatistikler

	Aşama	f	%
A1	Kelime yazma	4	21.05
	Cümle yazma	5	26.32
	Paragraf yazma	10	52.63
Toplam		19	100
A2	Kelime yazma	1	4.76
	Cümle yazma	4	19.05
	Paragraf yazma	9	42.86
	Metin yazma	7	33.33
Toplam		21	100
B1	Cümle yazma	2	10.53
	Paragraf yazma	6	31.58
	Metin yazma	11	57.89
Toplam		19	100
	Kelime yazma	1	5.26

B2	Paragraf yazma	2	10.53
	Metin yazma	16	84.21
Toplam		19	100
C1	Metin yazma	18	100
Toplam		18	100

Tablo 1 incelendiğinde, A1 seviyesindeki 19 yazma etkinliğinin % 21.05'inin (f=4) kelime, yüzde 26.32'sinin (f=5) cümle ve % 52.63'ünün (f=10) paragraf yazma çalışması olduğu görülmektedir. A1 seviyesinde en çok paragraf, en az kelime yazma çalışmasına yer verilmiştir. Metin yazma çalışması yoktur.

A2 seviyesindeki toplam 21 yazma etkinliğinin % 4.76'sının (f=1) kelime, % 19.05'inin (f=4) cümle, % 42.86'sının (f=9) paragraf ve % 33.33'ünün (f=7) metin yazma çalışması olduğu görülmektedir. A2 seviyesinde de en çok paragraf yazma, en az kelime yazma çalışmasına yer verilmiştir.

B1 seviyesindeki 19 yazma etkinliğinin % 10.53'ünün (f=2) cümle, % 31.58'inin (f= 6) paragraf ve % 57.89'unun (f= 11) metin yazma çalışması olduğu görülmektedir. B1 seviyesinde en çok metin yazma, en az cümle yazma çalışmasına yer verilmiştir. Kelime yazma çalışması yoktur.

B2 seviyesindeki 19 yazma etkinliğinin % 5.26'sı (f= 1) kelime, % 10.53'ü (f=2) paragraf ve % 84.21'i (f=16) metin yazma çalışmasıdır. Bu seviyedeki yazma çalışmalarının büyük çoğunluğu metin yazmaya yönelik olarak düzenlenmiştir. Cümle yazma etkinliği yoktur.

C1 seviyesindeki toplam 18 yazma etkinliğinin tamamı metin yazma çalışmasıdır. Bu seviyede kelime, cümle ve paragraf yazma çalışmalarına yer verilmemiştir.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

İkinci araştırma sorusu “Yazma etkinliklerinde farklı seviyelerde (A1-A2, B1-B2 ve C1) aşamalara göre yazma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamalar nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Farklı seviyelerde aşamalara yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur:

Tablo 2: A1 Seviyesinde Farklı Aşamalardaki Yazma Sürecine Yönelik Uygulamalar

Aşama	Yazma süreci için yönlendirici uygulama	f
Kelime yazma	Örnek kelime sunma	1
	Örnek görsel sunma	1
	Form doldurma	2
Toplam		4

A1	Cümle yazma	Örnek cümle sunma	2
		Örnek cümle sunma ve yazım hatalarını düzeltirme	1
		Yazılacak cümlelerle ilgili örnek fiil kalıpları sunma	1
		Metinde yer alacak cümleleri sunma	1
Toplam			5
	Paragraf yazma	Paragrafta yer alacak bilgilerle ilgili ipucu cümleler sunma	1
		Konuyu verme	1
		Kelime havuzu sunma	2
		Sunulan metinden hareketle yazılacak yazının içeriğiyle ilgili yönlendirme yapma	1
		Yazının içeriğiyle ilgili taslak sunma	2
		Yazılacak paragrafın içeriğiyle ilgili taslak ve örnek bir paragraf sunma	3
Toplam			10

Tablo 2 incelendiğinde, A1 seviyesindeki kelime yazma çalışmalarında örnek kelime sunma (f= 1), örnek görsel sunma (f= 1) ve form doldurma (f= 2) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu seviyedeki çalışmaların bir kelimenin düzgün bir biçimde yazılması ve form doldurma gibi günlük bir ihtiyaca yönelik olması dikkat çekicidir. Yine aynı seviyede, cümle yazma çalışmalarında örnek cümle sunma (f=2), örnek cümle sunma ve yazım hatalarını düzeltirme (f= 1), yazılacak cümlelerle ilgili örnek fiil kalıpları sunma (f= 1) ve metinde yer alacak cümleleri sunma (f=1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Cümle çalışmalarında yazma sürecini yönlendirmek amacıyla örnek sunulduğu dikkat çekmektedir. A1 seviyesindeki paragraf yazma çalışmalarında; paragrafta yer alacak bilgilerle ilgili ipucu cümleler sunma (f= 1), konuyu verme (f= 1), kelime havuzu sunma (f= 2), sunulan metinden hareketle yazılacak yazının içeriğiyle ilgili yönlendirme yapma (f= 1), yazının içeriğiyle ilgili taslak sunma (f= 2) ve yazılacak paragrafın içeriğiyle ilgili taslak ve örnek bir paragraf sunma (f= 3) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu uygulamalarda hazırlık ve paragrafın içeriğini oluşturma süreçleriyle ilgili uygulamaların yapıldığı dikkat çekmektedir.

Aşağıda A1 seviyesinde kelime ve paragraf yazma etkinlikleri ile ilgili örnekler sunulmuştur:

YAZMA

10 Aşağıda bir sosyal medya sitesi için profil bilgileri var. Profili kendi bilgilerimizle dolduralım.

SOSYAL MEDYA PROFİLİ

HAKKIMDA

ADI: .....

SOYADI: .....

CINSİYETİ: .....

MEDENİ DURUMU: .....

ÜLKESİ: .....

MİLLİYETİ: .....

ŞEHİRİ: .....

ANA DİLİ: .....

MESLEĞİ: .....

EĞİTİM DURUMU: .....

YABANCI DİL BİLGİSİ: .....

TELEFON NUMARASI: .....

HOBİLERİ: .....

Şekil 1: A1 seviyesi kelime yazma çalışması örneği (Form doldurma etkinliği)

YAZMA

8 Akrabalarınızı tanıtınız.

Fiziksel özellikleri
Göz rengi/saç rengi/boyu
Güzel / zayıf/ kısa boylu / uzun saçlı
/ genç ....
Karakter özellikleri
Çalışkan / tembel sinirli / sakin
dağınık / düzenli cimri / cömert
geveze / sessiz
O ne iş yapıyor? / Nerede yaşıyor?
Birlikte neler yapıyorsunuz?

ÖRNEK:

Ablamın adı Merve. O 25 yaşında. Uzun boylu ve zayıf. Onun gözleri yeşil ve saçları kahverengi. Ablam çok çalışkan ve düzenli. O çok sakin, hiçbir zaman sinirli değil. Ablam şimdi yüksek lisans yapıyor ve genelde ders çalışıyor. Biz çok iyi anlaşıyoruz. Ablam bana hep yardım ediyor. Biz birlikte dışarı çıkıyoruz, sohbet ediyoruz. Bazen anneme ve babama yardım ediyoruz.

Şekil 2: A1 seviyesi paragraf yazma çalışması örneği (Yazılacak paragrafın içeriğiyle ilgili taslak ve örnek bir metin sunma)

Tablo 3: A2 Seviyesinde Farklı Aşamalardaki Yazma Sürecine Yönelik Uygulamalar

Aşama	Yazma süreci için yönlendirici uygulama	f
Kelime yazma	Verilen kelimeleri çizelgeden hareketle boşluklara yerleştirme	1
	Toplam	1
Cümle yazma	Fiille ilgili görsel ve ipucu sözcükler sunma	1
	Örnek cümle sunma	2
	Konu verme	1
A2	Toplam	4
Paragraf yazma	Sadece etkinlik yönergesi sunma	1
	İçerikle ilgili ipucu verecek görsel sunma	1
	Hakkında yazı yazılacak fotoğraf sunma	1
	Kendinden önceki etkinliği örnek alarak yazma	1
	Yazının içeriğiyle ilgili taslak sunma	4
	Yazım hatası düzeltme, yazının içeriğiyle ilgili taslak ve örnek bir paragraf sunma	1
Toplam	9	
Metin yazma	Metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma	2
	Ön bilgileri harekete geçirmek amacıyla tartışma ve yazılacak metin için konu seçeneği sunma	1
	Kelime havuzu sunma	1
	Girişi verilen metni tamamlama	1
	Konu verme	1
Toplam	7	

Tablo 3 incelendiğinde, A2 seviyesinde kelime yazma çalışmasında verilen kelimeleri çizelgeden hareketle boşluklara yerleştirme (f= 1) uygulamasına yer verildiği görülmektedir. Cümle yazma

çalışmalarında ise fiille ilgili görsel ve ipucu sözcükler sunma (f= 1), örnek cümle sunma (f= 2) ve konu verme (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu çalışmalarda da öğrencinin nasıl ve ne yazacağı ile ilgili bir yönlendirme yapıldığı görülmektedir. Paragraf yazma çalışmalarında, sadece etkinlik yönergesi sunma (f= 1), içerikle ilgili ipucu verecek görsel sunma (f= 1), hakkında yazı yazılacak fotoğraf sunma (f= 1), kendinden önceki etkinliği örnek olarak yazma (f= 1), yazının içeriğiyle ilgili taslak sunma (f= 4) ve yazım hatası düzeltme, yazının içeriğiyle ilgili taslak ve örnek bir paragraf sunma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu aşamadaki bir etkinlikte sadece etkinlik yönergesi sunulduğu görülmektedir. Diğer etkinlikler genel olarak değerlendirildiğinde metin oluşturma sürecinin hazırlık, taslak oluşturma, düzeltme aşamalarıyla ilişkilendirilebilecek uygulamaların yapıldığı dikkat çekmektedir. Metin yazma çalışmalarında metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma (f= 2), ön bilgileri harekete geçirmek amacıyla tartışma ve yazılacak metin için konu seçeneği sunma (f= 1), kelime havuzu sunma (f= 1), girişi verilen metni tamamlama (f= 1), konu verme (f= 1) ve örnek metin sunma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Uygulamalar genel olarak değerlendirildiğinde metin oluşturma sürecinin hazırlık, taslak oluşturma ve içerik oluşturma süreçleriyle ilişkilendirilebilecek çalışmaların yapıldığı dikkat çekmektedir.

Aşağıda A2 seviyesinde cümle ve metin yazma etkinlikleri ile ilgili örnekler sunulmuştur:

YAZMA

Aslı bir üniversitede öğrenci. Hafta içi her gün okula gidiyor ve hafta sonu biraz eğlenmek ve dinlenmek istiyor.

ASLI'NIN HAFTA SONU PROGRAMI:

11 Senin programın nasıl? Yaz ve arkadaşına anlat.

CUMARTESİ	PAZAR	CUMARTESİ	PAZAR
10.00 Uyanırım.	10.00 Uyanırım.	10.00	10.00
12.00 Kahvaltı yaparım.	12.00 Kafede kahvaltı yaparım.	12.00	12.00
13.00 Kitap okurum.	13.00	13.00	13.00
14.00 Hazırlanırım.	14.00 Yürüyüş yaparım.	14.00	14.00
15.00 Arkadaşlarımla buluşurum.	15.00 Eve dönerim.	15.00	15.00
16.00	16.00 Ders çalışırım.	16.00	16.00
17.00	17.00 Televizyon izlerim.	17.00	17.00
18.00 Akşam yemeği yeriz.	18.00	18.00	18.00
19.00 Sinemaya gideriz.	19.00 Yemek pişiririm ve yerim.	19.00	19.00
20.00	20.00 Banyo yaparım.	20.00	20.00
21.00	21.00 Telefonda oyun oynarım.	21.00	21.00
22.00 Eve dönerim.	22.00	22.00	22.00
23.00 İnternette vakit geçiririm.	23.00 Uyanırım.	23.00	23.00

Windows'u Etkinleştir

Şekil 3: A2 seviyesi cümle yazma çalışması örneği (Örnek cümle sunma)

YAZMA

16 Aşağıdaki manşetleri inceleyelim ve arkadaşlarımızla bu manşetler hakkında tartışalım.

17 Yukarıdaki manşetlerden birini seğıelim ve bir sağık haberi yazalım.

şekil 4: A2 seviyesi metin yazma çalışması örneğı (Ön bilgileri harekete geçirmek amacıyla tartışma ve yazılacak metin için konu seğıeneğı sunma)

Tablo 4: B1 Seviyesinde Farklı Aşamalarındaki Yazma Sürecine Yönelik Uygulamalar

Aşama	Yazma süreci için yönlendirici uygulama	f
Cümle yazma	Örnek cümle sunma	1
	Yanıtlanacak soru cümlesi sunma	1
Toplam		2
Paragraf yazma	Yazılacak yazıyla ilgili taslak sunma	3
	Konu verme	1
	Örnek paragraf sunma	2
B1	Toplam	6
Metin yazma	Metnin içeriğıyle ilgili taslak sunma	4
	Giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını sunma	1
	Giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili taslak ve görsel sunma	1
	Konuyu ve giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını sunma	1
	Giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını ve metnin bölümlerinde kullanılacak kelime gruplarını sunma	1
	Konu verme, metni planlama etkinliğı ve metnin içeriğinin nasıl oluşturulacağı ile ilgili ipuçları sunma	1
	Metin yapısının öğretimi, yazılacak konunun verilmesi	1

Konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ile ilgili ipucu sunma	1
Toplam	11

Tablo 4 incelendiğinde, B1 seviyesinde cümle yazma çalışmalarında örnek cümle sunma (f= 1) ve yanıtlanacak soru cümlesi sunma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Paragraf yazma çalışmalarında yazılacak yazıyla ilgili taslak sunma (f= 3), konu verme (f= 1) ve örnek paragraf sunma (f= 2) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu uygulamalarda genel olarak hazırlık ve içerik oluşturma süreçlerine yönelik yönlendirme yapıldığı söylenebilir. Metin yazma çalışmalarında metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma (f= 4), giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını sunma (f= 1), giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili taslak ve görsel sunma (f= 1), konuyu ve giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını sunma (f= 1), giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin taslağını ve metnin bölümlerinde kullanılacak kelime gruplarını sunma (f= 1), konu verme, metni planlama etkinliği ve metnin içeriğinin nasıl oluşturulacağı ile ilgili ipuçları sunma (f= 1), metin yapısının öğretimi, yazılacak konunun verilmesi (f= 1) ve konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ile ilgili ipucu sunma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu uygulamaların hazırlık, içerik oluşturma, metnin planlanması ve metin organizasyonuna yönelik olduğu söylenebilir.

Aşağıda B1 seviyesinde paragraf ve metin yazma etkinlikleri ile ilgili örnekler sunulmuştur:

YAZMA

9 Aşağıdaki konularla ilgili bir arkadaşımızla iş bölümü diyalogu yazalım.

	Temizlik	Yemek	Bulaşık	Fatura Ödeme
Durum	Ev arkadaşınızla haftalık düzenli temizlik yapmak istiyorsunuz. Evi süpürmek, toz almak, yerleri silmek vb. görevler için aranızda iş bölümü yapın.	Eşiniz de siz de çalışıyorsunuz. Evde yemek yapmak için ikinizin de az zamanı var. Yemeği hazırlamak, sofrayı toplamak vb. konularda iş bölümü yapın.	Evde üç arkadaş yaşıyorsunuz. Bulaşıklar sık sık mutfakta bekliyor ve bu durumdan rahatsızsınız. Ev arkadaşlarınızla bir toplantı yapıp bulaşıkları düzenli olarak yıkamak için iş bölümü yapın.	Ev arkadaşlarınızla elektrik, su, doğal gaz, internet vb. faturalarını hesaplayarak ödemek için bir plan yapın.

Şekil 5: B1 seviyesi paragraf yazma çalışması örneği (konu verme)

YAZMA

12 Köyde yaşamak şehirde yaşamaktan daha mı iyidir? Aşağıdaki tabloyu inceleyelim ve konuya uygun bir metin yazalım.

Giriş	Uygun bir şekilde metne başlayın ve okuyucunun ilgisini çekin. Konu hakkındaki görüşlerinizi kısaca yazın. Diğer paragraflarda bu görüşünüzü destekleyeceksiniz.
Gelişme	Bilgi ve iddialarınızı verilerle destekleyin. Konu hakkında veriler, bilgiler, istatistikler, kısa açıklamalar, önemli kişilerin sözlerini yazabilirsiniz.
Gelişme	Konuyla ilgili karşıt görüşlerden bahsedin. Diğer görüşlerle ilgili bilgileri yazın. Bu görüşlere neden katılmıyorsunuz? Sebeplerini yazın.
Sonuç	Metninizin ana fikrinden kısaca bahsedin ve metni sonlandırın.

Şekil 6: B1 seviyesi metin yazma çalışması örneği (Konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ile ilgili ipucu sunma)

Tablo 5: B2 Seviyesinde Farklı Aşamalardaki Yazma Sürecine Yönelik Uygulamalar

Aşama	Yazma süreci için yönlendirici uygulama	f
Kelime yazma	Verilen kelimeleri ilgili boşluklara yazma	1
Toplam		1
Paragraf yazma	Örnek paragraf sunma	1
	Paragrafta kullanılacak kavramları hazırlık aşamasında sunma ve sıralı cümlelerden paragraf oluşturma	1
Toplam		2
Metin yazma	Metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma	4
	Konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma	4
	Okunan paragrafla ilgili düşüncelerin verilen taslak doğrultusunda yazılması	1
	Konu verme	1
	Metnin içeriği ve metin yapısı ile ilgili taslak sunma	1
	Konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ve alıntı ile ilgili bilgi sunma	1
	Konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları ve anlatımda kullanılacak cümle kalıpları sunma ve yazmaya hazırlık aşamasında araştırma yapma	2
	Konuyu verme ve hazırlık aşamasında araştırma yapma	1
	Metnin paragrafları için başlangıç cümleleri sunma, metnin yazımı ve içeriğiyle ilgili ipuçları sunma	1
Toplam		16

Tablo 5 incelendiğinde, B2 seviyesinde kelime yazma çalışmasında verilen kelimeleri ilgili boşluklara yazma (f= 1) uygulamasına yer verildiği görülmektedir. Bu etkinliğin asıl yazma sürecine bir ön hazırlık niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür. Paragraf yazma çalışmalarında örnek paragraf sunma (f= 1) ve paragrafta kullanılacak kavramları hazırlık aşamasında sunma ve sıralı cümlelerden paragraf oluşturma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmüştür. Bu uygulamalarda hazırlık ve içerik oluşturma süreçleriyle ilgili çalışma yapıldığı söylenebilir. Metin yazma çalışmalarında metnin içeriğiyle

Tablo 6: C1 Seviyesinde Farklı Aşamalardaki Yazma Sürecine Yönelik Uygulamalar

Aşama	Yazma süreci için yönlendirici uygulama	f	
C1	Metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma	1	
	Konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma	6	
	Metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları ve yazıda kullanılabilir kelime grupları sunma	1	
	Hikâyenin nasıl yazılacağı, bölümlerinin nasıl oluşturulacağını anlatma ve isteğe bağlı olarak serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama	1	
	Konu verme ve önceki okuma metnini örnek sunma	1	
	Hazırlık aşaması için örnek şiir sunma ve yazma süreci için başlangıç dizeleri sunma	1	
	Metnin konusunu verme	1	
	Metin yazma	Örnek metin formatı sunma (özgeçmiş)	1
	Konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları ve görsel (grafik) sunma	1	
	Metnin içeriğiyle ilgili taslak ve konuyla ilgili fikir verecek bir paragraf sunma	1	
	Konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ve alıntı ile ilgili bilgi sunma	1	
	Konu verme ve yazma öncesi hazırlık için yönlendirme yapma, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma ve içeriğin nasıl oluşturulacağı ile ilgili örnek cümleler sunma	1	
	Metin unsurlarını şekillendirebilecek ipucu kavramlar verme, metin içindeki diyalog için örnek diyalog sunma	1	
	Toplam		18

Tablo 6 incelendiğinde, C1 seviyesinde, metin yazma çalışmalarında metnin içeriğiyle ilgili taslak sunma (f= 1), konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma (f= 6), metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları ve yazıda kullanılabilir kelime grupları sunma (f= 1), hikâyenin nasıl yazılacağı, bölümlerinin nasıl oluşturulacağını anlatma ve isteğe bağlı olarak serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama (f= 1), konu verme ve önceki okuma metnini örnek sunma (f= 1), hazırlık aşaması için örnek şiir sunma ve yazma süreci için başlangıç dizeleri sunma (f= 1), metnin konusunu verme (f=

1), örnek metin formatı sunma (özgeçmiş) (f= 1), konu verme, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları ve görsel (grafik) sunma (f= 1), metnin içeriğiyle ilgili taslak ve konuyla ilgili fikir verecek bir paragraf sunma (f= 1), konu verme, metin bölümlerinin nasıl yazılacağı ve alıntı ile ilgili bilgi sunma (f= 1), konu verme ve yazma öncesi hazırlık için yönlendirme yapma, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma ve içeriğin nasıl oluşturulacağı ile ilgili örnek cümleler sunma (f= 1) ve metin unsurlarını şekillendirebilecek ipucu kavramlar verme, metin içindeki diyalog için örnek diyalog sunma (f= 1) uygulamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu uygulamalarda hazırlık, taslak oluşturma, içerik oluşturma, dil ve anlatım, metin organizasyonu ve metin yapısı gibi yazma süreç ve boyutları ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Aşağıda C1 seviyesinde metin yazma etkinlikleri ile ilgili örnekler sunulmuştur:

Kısa bir hikâye yazarken takip etmemiz gereken adımlar şunlardır:

<p>1. Adım: Plan yap. Hikâyenin konusu hakkında, hikâyedeki olaylar hakkında bir plan yap. Nasıl bir olay örgüsü yazmak istediğine karar ver.</p>
<p>2. Adım: Serim bölümünü yaz. Hikâyedeki karakterleri belirle. Ana karakter kim? Özellikleri ne? Yardımcı karakterler ve kötü karakterleri belirle. Ana karaktere yardım edecek bir karakter bul. (insan, hayvan ya da sihirli bir nesne...) Hikâyenin yerini ve zamanını seç. Hikâye nerede, ne zaman gerçekleşiyor? (ülke, köy, kasaba, kralık...) Hikâyenin türünü belirle. (aşk, macera hikâyesi....) Hikâyedeki olayı anlatmaya başla.</p>
<p>3. Adım: Düğüm bölümünü yaz. Hikâyede geçen olayı anlat. Karakterlerin yaşadığı çatışma ve sorunları anlat. Karakterin aşması gereken zorlukları, engelleri anlat. Okuyucuda merak uyandır.</p>
<p>4. Adım: Çözüm bölümünü yaz. Düğüm bölümündeki olayın sonucunu anlat. Hikâyenin sonunda karakterlerin durumu hakkında bilgi ver.</p>

15 Yukarıdaki adımları takip ederek bir hikâye yazalım. Eğer ilhama ihtiyacınız olursa aşağıda serim bölümü verilen hikâyelerden birini seçip tamamlayabilirsiniz.

Windows'u etkinleştirin

Şekil 9: C1 seviyesi metin yazma çalışması örneği (Hikâyenin nasıl yazılacağı, bölümlerinin nasıl oluşturulacağını anlatma ve isteğe bağlı olarak serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama)

8. İzlediğimiz bir filme eleştiri metni yazalım. Eleştiri metni yazmak için aşağıdaki adımları takip edelim.

1. Adım:

Eleştiri metnini yazmadan önce:

1. İnceleme yapacağınız filmi seçin. (Daha önce izlediğin bir filmse hatırlamak için tekrar izle.)
2. Film hakkında bilgi toplayın. (filmin adı, yönetmeni, oyuncularını, türü gibi.)
3. Filmi seyrederken notlar alın. (kostüm, makyaj, set tasarımı, müzik gibi.)
4. Filmi analiz edin. (kurgu, yönetmenlik, senaryo gibi.)
5. Filmin eleştiri metnini yazarken kullanmak üzere kısa bir özet yazın.

2. Adım:

Eleştiri metni yazmak için uygulanan adımlar:

<p>Giriş paragrafı Okuyucunun daha ilk cümlede metne ilgi duymasını sağlayın. Duyularınız, izlenimleriniz veya beklentileriniz hakkında kısa inceleme cümlelerine yer verin. Filmin adı, türü, yönetmeni hakkında bilgi verin.</p>	<p>Örnek: Yönetmenliğini Ertem Eğilmez'in yaptığı "Hababam Sınıfı" adlı film, Türk sinema tarihinin defalarca izlemeye değer, nadir bulunan ve her açıdan başarılı bir komedi filmidir."</p>
<p>Gelişme paragrafı 1 Filmin konusu hakkında bilgi verin. Filmin hikâyesini anlatırken filmdeki önemli noktaları ve filmin sonunu anlatmayın.</p>	<p>Örnek: "Selvi Boylum Al Yazmalım" filminde köylü kızı Asya ile kamyon şoförü İlyas'ın dağlarda karşılaşması, daha sonrasında kısa bir süre mutlu bir evliliğe dönüşen aşkı anlatılmaktadır.</p>
<p>Gelişme paragrafı 2 Filmin bağlamı ve film hakkındaki fikirlerinize yer verin.</p>	<p>Örnek: "The Martian"ın (Marş) filmi ilgi çekici senaryosu ile heyecanı her sahnede canlı tutmayı başarabiliyor. Mars'ta geçen bu filmde uzayın tehlikeli ve korkutucu yanını hissedip, bilimsel bir keşfin de heyecanına ortak oluyorsunuz.</p>
<p>Gelişme paragrafı 3 Filmin etkileyici yönlerini açıklayın. Filmin önemli ve özel sahneleri, duygusal etkisi, oyuncuların başarısı, film müzikleri, kostüm seçimleri hakkındaki fikirlerinizi yazınız.</p>	<p>Örnek: "Bir Zamanlar Anadolu'da" filminde oyuncuların başarısı, senaryonun derli toplu oluşu, yönetmenin o muhteşem görsel dünyasıyla birleşince ortaya güzel bir film çıkıyor. Cinayet soruşturması yürüten bir savcının toplamda yarım gün süren gerilimli ve merak dolu hikâyesi izleyiciyi oldukça etkiliyor.</p>
<p>Sonuç paragrafı Filmi kendi yorumlarınızla kısaca özetleyin. "İzleyiciler filmi izledikten sonra neler hissedecekler? Bu filmi insanlar neden izlemeliler?" gibi sorulara cevap vererek bir sonuç yazın.</p>	<p>Örnek: "Blue Ruin (İntikam) filmindeki karakterler bile filmin sonunda kan davalarının ne kadar anlamsız olduğunu anlamışlar. Ama bu gerilim filminin her dakikasında olduğu gibi intikam duygusu son ana kadar ardıcıl olarak hissedilmiştir."</p>

Şekil 10: C1 seviyesi metin yazma çalışması örneği (Konu verme ve yazma öncesi hazırlık için yönlendirme yapma, metin paragraflarının içeriği ile ilgili ipuçları sunma ve içeriğin nasıl oluşturulacağı ile ilgili örnek cümleler sunma)

Sonuç ve tartışma

Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde, farklı seviyelerde yazma becerisinin hangi aşamalarına göre etkinliklere yer verildiğini ve yazma etkinliklerinde yazma süreciyle ilgili uygulamaların neler olduğunu belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

A1 seviyesinde kelime, cümle ve paragraf yazma etkinlikleri düzenlenmiş; en çok paragraf yazma, en az kelime yazma çalışmasına yer verilmiştir. A2 seviyesinde ise kelime, cümle, paragraf ve metin yazma etkinliklerine yer verilmiştir. Bu seviyede de en çok paragraf yazma, en az kelime yazma çalışmasına yer verilmiştir. Dil öğretiminde A1 ve A2 seviyeleri temel seviyelerdir. Kitaplardaki etkinliklere bakıldığında temel seviyelerde bile yazma becerisinin farklı aşamalarına göre etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Hatta her iki seviyede de kelime yazma çalışmalarının en az oranda yer almış olması dikkat çekici bir sonuçtur. İkinci (2020) tarafından yapılan çalışmada Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 1'deki yazma etkinliklerinde farklı yöntemlerle yazma çalışmalarının düzenlendiği belirlenmiştir. Araştırma bulgularında ortaya koyulan yazma konuları incelendiğinde, yazma becerisinin farklı aşamalarına göre etkinliklerin düzenlendiği dikkat çekmektedir. Yaylı ve Yaylı'nın (2018) Yedi İklim Türkçe kitaplarında yer alan yazma etkinliklerini farklı yazma yaklaşımları açısından değerlendirdikleri çalışmalarında da A1 ve A2 düzeyleri için farklı yöntemlerle, yaklaşımlarla ve farklı yazma aşamalarına göre etkinliklerin düzenlendiğini tespit etmişlerdir.

B1 seviyesinde, cümle, paragraf ve metin yazma etkinlikleri düzenlenmiş; en çok metin yazma, en az cümle yazma çalışmasına yer verilmiştir. B2 seviyesinde ise kelime, paragraf ve metin yazma etkinlikleri düzenlenmiş, en az kelime yazma, en çok metin yazma çalışmasına yer verilmiştir. Bu düzeyde kelime yazma çalışmasının yer alması dikkat çekici bir sonuç olsa da aslında bu etkinliğin niteliğine bakıldığında, yapılacak uygulamanın asıl yazma sürecine bir ön hazırlık niteliğinde olduğu

görülmektedir. Bu seviyeler, dil öğrenme süreci açısından orta seviyeler olarak nitelendirilebilir. Bu nedenle bu düzeylerde kelime ve cümle yazma etkinliklerinin daha az oranda yer alması, oransal olarak ikinci sırada paragraf yazma çalışmalarının olmasının ve yazma çalışmalarının çoğunun metin oluşturmaya yönelik olması beklenen bir sonuçtur. Yılmaz (2014) tarafından yapılan araştırmada Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 2'deki (B1 düzeyi) yazma etkinliklerinde farklı yöntemlerle etkinliklerin düzenlendiği belirlenmiştir. Araştırma bulgularında yazma etkinlikleri ile ilgili yapılan açıklamalar incelendiğinde, yazma becerisinin farklı aşamalarına göre etkinliklerin düzenlendiği dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, Tanrıverdi ve Tüm (2016) tarafından Yeni Hitit 2 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin analiz edildiği çalışmada da yazma etkinliklerinde çeşitli yöntemlerin kullanıldığı ve bu yöntemlerde farklı yazma aşamalarına göre çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmada da B1 ve B2 düzeyleri için farklı yöntemlerle, yaklaşımlarla ve farklı yazma aşamalarına göre etkinliklerin düzenlendiği tespit edilmiştir.

C1 seviyesindeki bütün yazma etkinlikleri metin oluşturmaya yöneliktir. C1 seviyesi, dil öğrenme sürecinde en üst seviyedir. Dolayısıyla dil öğrenen öğrencilerin hedef dil ile ilgili becerilerini iyi düzeyde geliştirmiş olmaları beklenir. Bu doğrultuda, yazma etkinliklerinin metin yazmaya göre hazırlanmış olması da beklenen bir sonuç olmuştur. Tiryaki ve Bilgili (2020) tarafından İstanbul ve Yedi İklim C1 düzeyindeki ders kitaplarının tür odaklı yazma yaklaşımına uygunluk bağlamında karşılaştırıldığı araştırmada kitaplarda farklı türlerde metin yazma çalışmalarına yer verildiği görülmektedir. Benzer şekilde Yaylı ve Yaylı'nın (2018) çalışmalarında da C1 ve C2 düzeylerinde farklı yöntemlerle, yaklaşımlarla ve çeşitli türlerde metin yazma çalışmalarına yer verildiği tespit edilmiştir.

Farklı yazma aşamalarına göre etkinlikler genel olarak değerlendirildiğinde bütün seviyelerde kelime ve/veya cümle yazma etkinliklerine daha az oranda yer verildiği görülmektedir. Paragraf ve metin yazma etkinlikleri ise oransal olarak daha fazladır. Yazma etkinlikleriyle öğrencilerin sistemli ve yaratıcı düşünme, düşündüklerini planlı anlatma becerilerini geliştirmeleri amaçlanır (Karatay, 2011). Bireyin kendini sistemli ve planlı bir biçimde, bir metin oluşturarak anlatabilmesi yazma becerisi için en üst aşamadır denebilir. Bu anlamda kitaplarda paragraf ve metin yazma aşamalarında fazlaca etkinliğe yer verilmiş olması önemli bir sonuçtur.

Araştırmada farklı dil seviyelerinde farklı aşamalara göre yazma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamaların ne olduğu ile ilgili olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

A1 seviyesindeki kelime yazma çalışmalarında bir kelimenin düzgün bir biçimde yazılması ve form doldurma gibi günlük bir ihtiyaca yönelik etkinliklerin hazırlandığı görülmektedir. A1 seviyesi dil öğrenme sürecinde başlangıç seviyesidir. Dil öğretiminin basitten karmaşığa, somuttan soyuta gitmesi gerekir. Türkçe öğrenen bir yabancıya da öncelikle görebileceği ve çevresiyle ilişki kurabileceği kelimelerin öğretilmesi gerekir (Barın, 2004). Aynı seviyedeki cümle yazma çalışmalarında da yazma sürecini yönlendirmek amacıyla örnekler sunulduğu tespit edilmiştir. Bu uygulama da yazma sürecini kolaylaştırmaya yöneliktir. Paragraf yazmaya yönelik etkinliklerde hazırlık ve paragrafın içeriğini oluşturma süreçleriyle ilgili uygulamaların düzenlendiği tespit edilmiştir. Öğrencilere metnin konusu ve içeriği ile ilgili çeşitli yollarla yönlendirmelerin yapılması yazma becerisinin geliştirilmesi ve süreci kolaylaştırmak için önemlidir.

A2 seviyesinde tek bir kelime yazma çalışması vardır. Bu çalışma için de bir görsel ve verilen sözcüklerle yazma süreci yönlendirilmiştir. Cümle yazma çalışmalarında da öğrencinin nasıl ve ne yazacağı ile ilgili bir yönlendirme yapıldığı görülmektedir. Paragraf yazma çalışmalarının yapıldığı etkinliklerde metin

oluşturma sürecinin hazırlık, taslak oluşturma, düzeltme aşamalarıyla ilişkilendirilebilecek uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir. Metin yazma çalışmalarının yapıldığı etkinliklerde de metin oluşturma sürecinin hazırlık, taslak oluşturma ve içerik oluşturma süreçleriyle ilişkilendirilebilecek çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. A1 seviyesine benzer şekilde A2 seviyesinde de metnin konusu, içeriği, planlanması ve yazılmasına yönelik yazma çalışmalarının düzenlendiği görölmektedir. Temel seviyelerde yazma sürecini kolaylaştırmaya yönelik çalışmalara yer verilmesi olumlu bir sonuçtur. Literatürde, Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında A1 ve A2 düzeylerinde farklı yazma yaklaşımlarına göre yazma çalışmaları düzenlendiği ve açıklamalardan farklı yönlendirici uygulamaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak yazma becerisi için özellikle vurgulanması gereken süreç yaklaşımına yönelik uygulamalara yer verilmediği belirtilmiştir. Ekinci (2020) tarafından yapılan araştırmada ise Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 1'deki yazma etkinlikleri ile ilgili sunulan bulgularda görsel ya da örnek sunarak yazma etkinliklerinde yönlendirici uygulamalara yer verildiği görölmektedir.

B1 seviyesinde cümle yazma çalışmasının yapıldığı sadece 2 etkinlik yer almaktadır ve bu etkinlikte de çeşitli yollarla yazma süreci ile ilgili yönlendirme yapılmıştır. Paragraf yazma çalışmalarında genel olarak hazırlık ve içerik oluşturma süreçlerine yönelik yönlendirme yapıldığı söylenebilir. Metin yazma çalışmalarında ise hazırlık, içerik oluşturma, metnin planlanması ve metin organizasyonuna yönelik uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu seviyede, etkinliklere metin organizasyonu ile ilgili olarak metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin düzenlenmesine yönelik uygulamaların yerleştirilmiş olması yazma sürecinin düzenlenmesi açısından olumlu bir sonuçtur. Yılmaz (2014) tarafından yapılan araştırmada Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 2'deki (B1 düzeyi) yazma etkinliklerine yönelik bulgulara bakıldığında, yazma sürecini ya da içeriği yönlendirmeye yönelik çeşitli unsurlara yer verildiği anlaşılmaktadır.

B2 seviyesinde kelime yazmaya yönelik bir çalışmaya yer verilmiştir. Bu etkinlik asıl yazma sürecine bir ön hazırlık niteliğinde değerlendirilebilir. Paragraf yazma etkinliklerinde hazırlık ve içerik oluşturma süreçleriyle ilgili çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Metin yazma çalışmalarında ise hazırlık, taslak oluşturma, içerik oluşturma ve metin organizasyonu gibi yazma süreçleriyle ilgili çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. B1 seviyesine benzer şekilde B2 seviyesinde de diğer yazma süreçlerine ek olarak metin organizasyonuna yönelik uygulamaların yerleştirilmiş olması yazma sürecinin düzenlenmesi açısından olumlu bir sonuçtur. Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında, B1 ve B2 düzeylerindeki etkinlik açıklamalarından farklı yönlendirici uygulamaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

C1 düzeyindeki bütün yazma etkinlikleri metin yazmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Etkinliklerde hazırlık, taslak oluşturma, içerik oluşturma, dil ve anlatım, metin organizasyonu ve metin yapısı gibi yazma süreç ve boyutları ile ilgili çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, dil öğrenme sürecinin en üst seviyesi olan C1 seviyesinde, diğer seviyelere göre daha kapsamlı ve daha üst beceriler gerektiren yazma çalışmalarına yer verildiğini göstermektedir. C1 seviyesinin bilgi ve beceri yeterlikleri göz önüne alındığında yazma becerisi açısından elde edilen bu sonuç, beklenen bir sonuçtur. Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmada da C1 ve C2 seviyelerindeki yazma etkinliklerinin daha üst beceriler gerektiren yazma çalışmaları olduğu dikkat çekmektedir. Tiryaki ve Bilgili (2020) tarafından yapılan araştırma da C1 seviyesindeki ders kitaplarında çeşitli metin türlerine göre, farklı beceriler gerektiren yazma çalışmalarının yapıldığı görölmektedir. Ayrıca verilen etkinlik örneklerinden yazma süreci için çeşitli yönlendirici ya da kolaylaştırıcı uygulamalara yer verildiği dikkat çekmektedir.

Farklı dil seviyelerinde farklı yazma aşamalarına göre metin oluşturma sürecinin düzenlenmesine yönelik uygulamaların ne olduğu ile ilgili olarak yapılan inceleme genel olarak değerlendirildiğinde yazma sürecini kolaylaştırıcı yönlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Çeşitli seviyelerde, hazırlık, taslak oluşturma, düzeltme, içerik oluşturma, metnin planlanması, metin organizasyonu, dil ve anlatım ve metin yapısı gibi yazma süreçleri ya da yazma kapsamına giren çeşitli boyutlar ile ilişkilendirilebilecek çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tür çalışmaların etkinliklere farklı yöntemlerle yerleştirilmiş olması olumlu bir sonuçtur. Ancak etkinliklerde süreç temelli bir yazma yaklaşımının tam olarak uygulanmadığı da dikkat çekmektedir. Yaylı ve Yaylı (2018) tarafından yapılan araştırmada da incelenen kitaplarda süreç yaklaşımına yönelik yazma çalışmalarının tespit edilmediği vurgulanmıştır. Süreç temelli yazma yaklaşımına yönelik etkinlikler özellikle B ve C seviyelerinde uygulanabilir. Benzer bir durum farklı metin yapılarının öğretimine yönelik çalışmalar için de geçerlidir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle konuyla ilgili olarak şu önerilerde bulunulabilir:

Kitaplar ile ilgili öneriler:

- Yazma becerisinin etkili ve doğru bir biçimde geliştirilebilmesi için ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde süreç temelli yaklaşıma göre yazma çalışmalarına yer verilebilir.
- Metin bölümlerinin yazılması ve düzenlenmesi etkinliklerde daha açık bir şekilde öğretilmelidir.
- Özellikle B2 ve üstü seviyelerdeki etkinliklerde metin yapılarına ilişkin özelliklerin öğretimine biraz daha ağırlık verilebilir. Bunun için yazılacak metin türünde örnek metin inceleme çalışmaları yapılabilir.
- Özellikle B2 ve C1 seviyelerinde okuma/araştırmadan hareketle metin oluşturma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerin sayısı artırılabilir. Çünkü bu beceri öğrencilerin üniversite ve sonrası eğitimlerinde ihtiyaç duyacakları bir beceridir.

Araştırmacılara öneriler:

- Farklı yazma aşamalarının (kelime, cümle, paragraf ve metin) hangi yöntemlerle daha etkili uygulanabileceğine yönelik araştırmalar yapılabilir. Sonuçlardan hareketle kitaplardaki etkinlikler yeniden düzenlenebilir.
- Farklı yazma aşamalarında öğrencilerin karşılaştıkları yazma sorunları ve öğrencilerin başarı düzeyleri detaylı bir biçimde incelenebilir. Bu da yeni hazırlanacak kitaplardaki etkinliklerin düzenlenmesinde yol gösterici olabilir.
- Farklı yayınlardaki yazma etkinlikleri, yazma aşamaları ve uygulamalar bakımından değerlendirilebilir.
- Yazma etkinliklerinde yazma süreci için farklı uygulamalar geliştirilerek bu çalışmaların etkisi incelenebilir.
- Kitaplardaki etkinliklerin uygulama sürecine yansımalarını olumlu/olumsuz yanlarıyla derinlemesine inceleyen nitel araştırmalar yürütülebilir. Öğretici görüşleri alınabilir.

Kaynakça

- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 1, 19-30.
- Baş, B. ve Turhan, O. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisine yönelik web 2.0 araçları: Poll everywhere örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1233-1248. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.344695>

- Doğan, Y. (2020). Süreç temelli yazma eğitiminin bir boyutu olarak “hazırlık”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 326-342. <https://doi.org/10.16916/aded.677716>
- Ekinci, M. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan yazma etkinliklerinin incelenmesi: Bir ders kitabı analizi. *International Journal of Language Academy*, 8(5), 65-75. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.46507>
- Fidalgo, R., Harris, K. R., & Braaksma, M. (2018). Design principles for teaching effective writing: An introduction. In R. Fidalgo, K. R. Harris, & M. Braaksma (Eds.), *Studies in writing series: vol. 34. Design principles for teaching effective writing* (pp. 3-12). Brill.
- Göçer, A. (2007). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 137, 30-48.
- Gün, M., Akkaya, A. ve Kara, Ö. T. (2014). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9(6), 1-16.
- Kalaycı, D. ve Durukan, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi ders kitaplarının öğrenme alanları bakımından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2162-2177.
- Karababa, Z. C. ve Üstünsoy Taşkın, S. (2012). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 157, 65-80.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. İçinde M. Özbay (Ed), *Yazma eğitimi* (ss.21-43). Pegem Akademi.
- McCutchen, D. (2008). Cognitive factors in the development of children’s writing. In C. A. MacArthur, S. Graham, & J. Fitzgerald, (Eds.), *Handbook of writing research* (pp.115-130). The Guilford Press.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded source book: Qualitative data analysis* (2nd ed.). SAGE Publications.
- Öncül, E. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin diller için Avrupa ortak başvuru metni kapsamında değerlendirilmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Şimşek, R. ve Erdem, İ. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi ve kazanım ilişkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 22, 267-279.
- Tanrıverdi, A. E. ve Tüm, G. (2016). Yabancılar için Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde özgünlük. *Turkophone*, 3(2), 18-36.
- Tiryaki, E. N. ve Bilgili, S. (2020). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının tür odaklı yazma yaklaşımı bağlamında karşılaştırılması. İçinde A. Okur, İ. Güleç ve B. İnce (Ed.) *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yeni yönelimler* (ss. 78-100). Beşiz Yayınları.
- Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2018). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinliklerinin değerlendirilmesi (Yedi İklim Türkçe örneği). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 132-145.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, F. (2014). Yeni hitit yabancılar için Türkçe 2 ders kitabı yazma etkinlikleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 37-48.